

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU CLASA A IX-A

CICLUL INFERIOR AL LICEULUI

A R M O N I E

[CURRICULUM DIFERENȚIAT]

**Filiera vocațională, profil artistic
Specializarea: Muzică – secția teoretică**

Aprobat prin ordin al ministrului

Nr. 3006 / 04.01.2005

București, 2004

NOTA DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale al învățării, prin care se asigură accentuarea dimensiunii acționale în formarea elevilor.
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/ 23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun** și **curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- *Notă de fundamentare*, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- *Notă de prezentare*, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;
- *Competențe generale*, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/ sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- *Valori și atitudini*, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- *Competențe specifice - conținuturi*, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- *Sugestii metodologice*, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTA DE PREZENTARE

Disciplina *Armonie* se studiază în cadrul curriculumului diferențiat, specializarea muzică, secția teoretică, fiindu-i alocată o oră pe săptămână. Studiul acesteia oferă elevilor oportunitatea operării cu un limbaj specific, cu ajutorul căruia se poate citi, analiza, nota și reda orice creație muzicală, stabilind echilibrul între activitatea de cunoaștere și cea de creație, în muzică.

Studiul *Armoniei* apare necesar întrucât, prin acest demers, se asociază textului muzical dimensiunile semantice fără de care interpretarea și receptarea rămân simple contacte cu textul.

Complexitatea fenomenului muzical, derivat în esență din dubla ipostază a muzicii, aceea de știință și de artă, presupune existența unor multiple domenii specifice de studiu, precum și a unor multiple planuri educative: estetic, cognitiv etc. În ipostaza sa de știință, muzica se ocupă de studiul și de cercetarea legităților și a raporturilor care structurează creația muzicală. Prin definiție, această disciplină se încadrează în categoria disciplinelor teoretice de specialitate. În prezentul curriculum se acordă importanță, cu preponderență, dezvoltării prin muzica vie a auzului, a simțului ritmic, melodic, armonic și a celui polifonic al elevului. Activitățile practice sunt reprezentate substanțial de analize armonice ale textelor muzicale și de dicteul muzical armonic.

În contextul ameliorării calității activității cadrelor didactice, structura actuală a programei permite o abordare flexibilă în proiectarea, organizarea și realizarea demersului didactic, prin selectarea strategiilor, a metodelor și a mijloacelor utilizate.

Prezenta programă este valabilă și pentru școlile în care predarea se face în limbi ale minorităților naționale.

COMPETENȚE GENERALE

1. Operarea cu noțiuni și concepte specifice armoniei
2. Utilizarea creativă a scriiturii armonice

VALORI ȘI ATITUDINI

- Cunoașterea și înțelegerea lumii prin arta muzicală
- Autonomia și critica în gândire dobândite prin cunoașterea și practica muzicală
- Conștientizarea contribuției muzicii la constituirea fondului cultural comun al societății.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Operarea cu noțiuni și concepte specifice armoniei

	COMPETENȚE SPECIFICE	CONȚINUTURI
1.1	Construirea de acorduri în stare directă pe treptele principale (în diferite poziții)	- Elemente de notație armonică
1.2	Recunoașterea auditivă a intervalelor armonice și a trisonurilor în stare directă și în răsturnări	- Intervale armonice
1.3	Corelarea acordurilor de pe treptele principale din tonalitate cu funcțiunile corespunzătoare	- Acorduri de trei sunete (trisonul)
1.4	Identificarea auditivă a cadențelor armonice învățate	- Sistemul tonal-funcțional
1.5	Redarea vocală (în grup la 4 voci) și la pian a cadențele armonice învățate (în tonalități până la 2 alterații)	- Funcțiuni în tonalitate
		- Cadențe armonice

2. Utilizarea creativă a scriiturii armonice

	COMPETENȚE SPECIFICE	CONȚINUTURI
2.1	Cifrarea fragmentelor armonice	- Cifrajul trisonurilor
2.2	Redarea în scris a cadențelor armonice intonate la pian și analizarea lor	- Înlănțuiri armonice cadențiale
2.3	Realizarea de înlănțuiri armonice pe bas dat (cifrat) și pe sopran dat	- Armonizarea de bas/sopran dat
2.4	Corelarea planului armonic cu cel melodic în temele propuse	

LISTA DE CONȚINUTURI

Elemente de notație armonică

- Scara generală muzicală. Portativul general
- Scriitura la 4 voci

Sistemul tonal-funcțional

- Ambitusul vocilor. Conducerea (mișcările) vocilor
- Sistemul tonal-funcțional. Funcțiuni în tonalitate

Acordul de trei sunete

- Trisonuri pe treptele principale
- Pozițiile melodice și armonice (poziția și distribuția acordurilor)
- Cifrajul trisonurilor

Cadențe armonice

- Înlănțuirea severă
 - funcțiuni date
 - basul dat
 - sopranul dat
- Schimbul de poziție
- Înlănțuiri armonice cadențiale
- Armonizarea de bas/sopran dat

SUGESTII METODOLOGICE

Pentru dezvoltarea competențelor generale prevăzute la disciplina *Armonie*, elevul trebuie să pornească de la actualizarea cunoștințelor dobândite la disciplina *Teoria muzicii*. Înțelegerea intervalelor, a acordului de trei sunete, a sistemului tonal-funcțional reprezintă condiția necesară în studiul armoniei, la care se adaugă scara muzicală generală și regulile de notație ale scriiturii la 4 voci.

Este esențială corelarea elementelor teoretice cu fenomenul sonor propriu-zis. De aceea, se pornește de la recunoașterea auditivă a intervalelor armonice și a trisonurilor în stare directă și răsturnări, urmând construirea și intonarea vocală a acestora. De asemenea, este necesară interpretarea funcțională a acordurilor de pe treptele principale din tonalitate și nu din gamă. Este foarte important ca elevul să gândească funcțional, nu la nivelul acordurilor aflate pe cele șapte trepte.

Construirea acordurilor pe 4 voci, pe portativul general, în diferite poziții și distribuții, va fi urmată de realizarea, în scris, a cadențelor armonice, ulterior intonate la pian și vocal. Tehnica realizării cifrajelor, corelată cu juxtapunerea cadențelor realizate conform regulilor armoniei severe, va permite realizarea primelor „teme” de armonie, respectiv armonizarea de bas (cifrat, parțial cifrat sau necifrat) sau sopran dat. Toate aceste înlănțuiri realizate cu treptele principale, în stare directă, la 4 voci, vor fi redată vocal și la pian. În sens invers, vor fi redată în scris cadențele armonice intonate la pian, prin dicteul armonic, se va realiza analiza armonică și cifrajul corespunzător.

Este imperios necesară corelarea planului armonic cu cel melodic în temele propuse.